

”..et sit yhenkään miehen takia jää tänne”

Romanttiset suhteet syrjäseudulla kasvaneiden tyttöjen elämässä

Mari Käyhkö & Päivi Armila

Artikkelissa esitellyn tutkimuksen kohteena ovat romanttiset suhteet ja seurustelu syrjäseudulla lapsuutensa ja varhaisnuoruutensa viettäneiden tyttöjen (n=11) elämässä. Tarkastelun lähtökohtana ovat romantiikan ja seurustelun liittyminen nuoruuteen kulttuurisesti itsestään selvällä tavalla sekä syrjäinen kylä pitkine välimatkoineen ja vähäväkisyysineen erityisenä ympäristönä elää nuoruutta. Analyysi perustuu kymmenvuotisessa seurantatutkimuksessa koottuihin haastatteluihin, mikä mahdollistaa romanttisten suhteiden ja niiden merkityksen kehkeytymisen pohdinnan elämänvaiheessa, jossa tyttöjen arkinen elinympäristö opiskelujen myötä vaihtuu enemmän sosiaalisia mahdollisuuksia tarjoavaan kaupunkitilaan. Tyttöjen varhaisnuoruusaikaa kotikylässä luonnehtivat sosiaalisen elämän kapeus ja ahtaus: yhteys vertaisiin rajoittuu pitkälti koulunkäyntiympäristöön ja -asioihin, ja lapsuudesta asti tunnetut kaverit ovat liian tuttuja seurustelukumppaneiksi. Siirtyminen kaupunkiarkeenkaan ei ole tuonut kaikille tutkimuksen tytöille mahdollisuuksia romanttisiin suhteisiin: pitkät koulupäivät verottavat muutenkin niukkaa vapaa-aikaa, ja tietoisuus toisen asteen opintojen jälkeen tapahtuvasta muualle muuttamisesta tekee tytöt varovaisiksi sitovien ja sopivien seurustelusuhdeiden pohdinnoissa.

Asiasanat: laadullinen seurantatutkimus, romanttiset suhteet, syrjäseutu, tytöt

H: Mitä itse ajattelet seurustelusta omalla kohdalla?
T: Sitten kun tulee se oikea. Et ei meidän luokalla ainakaan ketään oo jonka hyväksyisin.

Tässä artikkelissa analysoimme syrjäisellä maaseudulla asuvien tyttöjen kokemuksia ja näkemyksiä romanttisista seurustelusuhteista.

Analyysimme painopiste on kysymyksessä syrjäisen ja vähäväkisen asuinpaikan merkityksessä siinä, minkälaisen sijan romantiikka saa osana tyttöjen arkea ja tulevaisuudenkuvia. Nuorten romanttisten tunteiden heräämistä ja (heteroseksuaalista) seurustelua pidetään yhtenä keskeisenä nuoruuden kulttuuriseen malliin kuuluvana tekijänä ja siirtymänä kohti aikuisuutta: elämän käsikirjoituksen ”luonnollisena” vaiheena (vrt. Rysst 2010, 70). Artikkelimme kantavana juonteena toimii ajatus siitä, että nuoruuksia eletään elämiksi hyvin erilaisissa maantieteellisissä, materiaalisissa ja sosiokulttuurisissa paikoissa (esim. Armila & Halonen & Käyhkö 2016; Kiilakoski 2016; Tuuva-Hongisto & Pöysä & Armila 2016; Tolonen ym. 2018). Miten seurusteluun ja romantiikkaan liittyvät kysymykset asettuvat osaksi syrjäisten seutujen tyttöjen elämismaailmoita, joita usein sävyttävät tutkimusten toistama vertaisten vähyys, lähtemisen aavistelu ja omien tulevaisuuksien muualla näkeminen (esim. Käyhkö 2017; Haugen & Villa 2006)?

Esittämäämme kysymystä ei tutkimuksessa ole kuitenkaan erityisemmin pohdittu. Kehkeytyvän aikuisuuden analyyseissa on kyllä kiinnitetty huomiota nuorten aikuisten parinmuodostusta ohjaaviin rakennetekijöihin, esimerkiksi yhteiskuntaluokkaan, koulutustasoon tai etnisyyteen (esim. Walkerdine & Lucey & Melody 2001; Isotalo 2015; Mäenpää 2015; Helander 2002). Suomalaisessa keskustelussa nuorten aikuisten seurustelusuhteita on tarkasteltu myös osana aikuistumisen ja perheen perustamisen prosesseja (Ketokivi 2005; Vaaranen 2006,

2007). Näitä nuorempien elämässä romantiikka- ja rakkausteemaa on tarkasteltu ensisijaisesti joko alle kouluikäisten lasten ”puseleikkienogradioissa” (Holford & Renold & Huuki 2013; Huuki 2016), varhaisnuorten seurustelukulttuurianalyseissa (”kimpassa olemisina”, esim. Rysst 2010) tai nuorten seurusteluun kohdistetun kontrollin, säätelyn, ruumiillisuuden ja erityisesti seksuaalisuuteen liittyvän sukupuolittuneen problematisoinnin kautta (esim. Aapola & Gonick & Harris 2005, 90–101; Yesilova 2000; Kuortti & Jähi 2009; Ringrose 2013, 42–56). Asuinpaikan merkitystä seurustelusuhteiden syntymisessä on kuitenkin sivuttu vain nuorten ajankäyttöä analysoineessa *Aika vapaalla* -vapaa-aikatutkimuksessa (Myllyniemi 2009, 86–87), jonka tilastotieto osoittaa maaseutumaisissa ympäristöissä asuvien nuorten keskuudessa seurustelusuhteiden olevan harvinaisempia kuin kaupungeissa asuvien keskuudessa. Asuinpaikka fyysisine ja sosiokulttuurisine luonteineen on keskeinen nuorten elämää rakenteistava tekijä, ja vaikka nuoruudessa elettyä maantiedettä on tutkittu sekä kansallisesti että kansainvälisesti, niin seurustelu- ja rakkaussuhteet on tarkasteluissa yleensä sivuutettu (esim. Cairns 2014, 485; Dunkley 2004; Kiilakoski 2016; Lähteenmaa 2006; Tuhkunen 2002).

Nuorten seurustelusuhteisiin liittyy paljon sekä eksplisiittisiä että implisiittisiä sukupuolinormeja, ja esimerkiksi folkloristikko Anna Anttila (2002, 70) onkin todennut, että ”seurustelu on arvo, johon varsinkin tyttöjen on pyrittävä”. Tämän artikkelin pohjana oleva 15–18-vuotiaiden tyttöjen haastatteluaineisto osittain kuitenkin haastaa tätä arvoa tyttöjen kotikyläänsä liittämiensä omanlaistensa attribuuttien kautta. Tutkimuksemme osallistuneiden nuorten ”tyttöys” on heitä luonnehtiva empiirinen määrittäminen, mutta sukupuoli sosiokulttuurisena identiteetikategoriana ja asuinpaikka luovat kuitenkin ne ohittamatto-

mat puitteet, joiden varassa kokemukset mahdollistuvat, merkitykset rakentuvat ja joiden varassa myös paikalliset nuorisokulttuuriset virtaukset syntyvät ja elävät (esim. Fornäs & Bolin 1995). Romantiikka nuorten elämässä ei ole vain yksilöityviä emootioita tai kulttuuristuneita kohtaamisia: sitä puitteistavat samanlaiset materiaaliset ehdot kuin muitakin heidän elämäntapojaan ja -valintojaan.

Koska kaikki tämän tutkimuksemme tytöt eivät seurustele tai kerro olevansa rakastuneita, olemme päätyneet käyttämään analyysimme teemasta sateenvarjoilmausta romanttiset suhteet (*romantic relationships*). Tyttöjen puheista ja omista heille esittämistämme kysymyksistä välittyy kuitenkin jonkinlainen itsestään selvä seurustelunormi joko tavoiteltavana unelmana tai haastettavana normatiivisena representaationa (vrt. Holford & Renold & Huuki 2013, 712). Tyttöjen suhteet tarkastelemaamme kysymykseen ovat erilaisia, mutta he – samoin kuin tuhannet muut nuorisotutkimuksiin osallistuneet nuoret – jakavat kuitenkin kulttuurisen toiveen jonkinlaisista romanttisista suhteista “sen oikean” ja vakituisen löytymisestä tai väliaikaisemmista ja satunnaisista kohtaamisista. Lähestymme kysymystä syrjäseudulla asuvien tyttöjen seurustelusuhteista ja suhteista seurusteluun sekä yksilöllisistä merkityksennannoista ja kokemuksista että nuorisokulttuurisista tulkinnoista käsin. Artikkelini on osa laadullista *Nuoret ajassa* -seurantatutkimusta (2015–2025¹), jonka tavoitteena on analysoida viidellä erilaisella paikkakunnalla elävien nuorten elämäntapojen nuoruudesta aikuisuuteen pohtien muun muassa paikan merkitystä nuoruuden ja kehkeytyvän aikuisuuden muovaamisessa.

Ennen analyysimme tulosten esittämistä paikannamme kysymyksenasetteluamme sekä aihepiiristä käytyyn, joskin sangen vähäiseen, tutkimuskeskusteluun että sen empiirisesti paikallistettuun kontekstiin. Tämän jälkeen

kerromme tiiviisti tutkimuksen aineistoista ja niiden analyysistä. Varsinaisen analyysin olemme jakaneet kolmeen alalukuun, joissa analysoimme romanttisten suhteiden merkityksellistämisen kehkeytymistä sekä niiden toteutumista perustaan tarkastelun ensisijaisesti tyttöjen kanssa käymiimme keskusteluihin.

Teoreettisia ja empiirisiä paikannuksia

Nuorten seurustelusuhteista puhuttaessa keskustellaan usein tunteista, jotka määrittävät yksilöiden sisältä nouseviksi ja henkilökohtaisiksi mielenliikkeiksi. Niissä on kuitenkin kyse myös erilaisista sosio- ja nuorisokulttuurisista painotuksista, paineista ja diskursseista (ks. Anttila 2009). Romanttisen rakkauden ideologia on perinteisesti ollut vahva tausta, jota vasten erityisesti tytöt ovat oppineet puntaroimaan toiveitaan, unelmiaan ja ajatuksiinsa hyvästä elämästä. Romantiikan kulttuuri – tai romanttinen tyttö-kulttuuri – on luonut kyseenalainamatonta rakkauden etsintää ja rakkauteen eläytymistä. Romanttinen rakkaus on ollut arvo, joka liitetään pysyväluonteisiin suhteisiin (“yhden illan juttuja” ei rakasteta) ja jonka kohde halutaan tunnistaa ja valita itse. (Mt., 19.)

Tyttökulttuurin tutkimuksessa (esim. Anttila 2009; Anttila & Ojanen, Saarikoski & Timonen 2011, 139–144, 148–150; Lipponen 1992) romanttisuuden kulttuuria on kuvattu esimerkiksi joko tyttöjen yhteisenä tekemisenä – rakkaudentunnustusleikkeinä, rakkausprosenttien laskemisenä – tai yksityisempinä mielenliikkeinä rakkausrunoineen ja haaveiluineen. Onkin esitetty, että tytöksi kasvamiseen on kulttuurisesti liittynyt poikaystävästä tai parisuhteesta haaveilua, kun taas poikien sosialisatiossa on perinteisesti vahvistettu enemmän vapauden ja sitoutumattomuuden ihanteita. Aikalaistyttökult-

tuurin tutkimuksessa tämän perinteisen sukupuolijärjestyksen ja toimija-asetelman nähdään kuitenkin jo osittain murtuneen (esim. Rysst 2010, 75): rakkauden patriarkaattisista järjestyksistä huolimatta tyttöjen ambitiot eroavat toisistaan ja löytyvät usein myös muunlaisista unelmista kuin romanttisen rakkauden sävyttämistä haaveista (myös Tormulainen 2018).

Romantiikan sukupuolijärjestyksen moninaistuminen ei ole kumonnut sitä, miten tyttöyden työntäminen romanttisen rakkauden diskursiivisiin kehyksiin on ajanut tytöt ja heidän seurustelusuhteensa kahdelta suunnalta kohdistettujen normatiivisten arvioiden kohteiksi. Yhtäältä nuorisokulttuuriin vahvasti rakentuneen seurusteluinstituution puitteissa tyttöjen oletetaan ja uskotaan tavoittelevan poikaystävää, mutta toisaalta heidän maineensa on tässä suhteessa jatkuvan tarkkailun ja leimatuksi tulemisen uhan alla (Aaltonen 2011; Saarikoski 2001; Tolonen 2001). Tyttöjen paikallisesti muovautuva maine kiinnittyy näkemyksiin heidän seksuaalisesta toimijuudesta – aktiivisuudesta tai passiivisuudesta – ja sen kontrolloinnista. Romanttisten suhteiden määrä tai niiden puuttuminen on usein nuorten jakamaa paikallista tietoa ja määrittelee erityisesti tyttöjen asemaa vertaisverkostoissa (Kulmalainen 2015, 51–53). Vakituisen seurustelusuhteen opetetaan ja uskotaan suojaavan tyttöjä huonolta maineelta, ja usein tytöt joutuvatkin selittelemään vakituisen kumppanin puutetta eri tavoin. Tyttöjen ympärillä liikkuvat mainetarinat voidaan nähdä sukupuolittuneen moraalisen kontrollin säilyttäjinä ja patriarkaatin symbolisen väkivallan muotona, mutta huomionarvoista on, että haastattelemiemme tyttöjen kuvauksissa heihin kohdistuva yhteisöllinen paheksunta on ollut enemmän eri-ikäisten naisten, ja myös tyttöjen, kuin miesten ylläpitämää. Normaalina ja luonnollisena määrittyvä ”pakollinen heteroseksuaalisuus” on

osa näitä mainetarinoita – kulttuurisesti tyttöyteen kiinnitetyn hyvän ja luonnollistetun aikuistumisen ilmaus (Aapola & Gonick & Harris 2005, 148; ks. myös Butler 2006).

Kaikesta tästä on pääteltävissä, että nuorten seurustelusuhteet eivät ole mitään yksityisasiota vaan monenlaisten normatiivisten odotusten ja ohjaavien kulttuuristen asenteiden ympäröimiä. Yleistety, normatiivisen ”toisen” (Mead 1934) ohessa – tai sisällä – elää myös nuorisokulttuurinen ”toinen”: paikalliset nuorten keskuudesta nousevat tavat määrittellä se, mikä kulloinkin on haluttua, sallittua ja noloa. Kun tutkimuskirjallisuudessa keskustellaan nuorisokulttuureista, niiden paikallisuuksista ja niihin rakentuneista sukupuolittuneista käytännöistä, on kuitenkin hyvä huomioida tämän keskustelun impliittinen kaupunkikeskeisyys (esim. Cairns 2014; Rentschler & Mitchell 2016). Nuorten ryhmiä ja keskinäisiä suhteita on tarkasteltu kouluissa, nuorisotaloilla, ostareilla, urheilukentillä, kahviloissa, puistoissa ja asemilla (ks. esim. Määttä & Tolonen 2011). Näissä ympäristöissä kokoonnutaan yhteen, tavataan tuttuja ja vieraita, tutustutaan ja luodaan suhteita, kenties rakastutaankin. Tutkimuksemme tytöt asuvat kuitenkin paikassa, josta puuttuvat kaikille paikan nuorille hallittavissa olevien välimatkojen päässä sijaitsevat nuorisoporukoiden kokoontumispaikat tai järjestetyt tapahtumat. Ylipäänsä paikkakunnalla on nuoria hyvin vähän, ja kasvokkainen uusiin ihmisiin tutustuminen on jokseenkin harvinaista. Lähtökohtaisesti tutkimuspaikkaa voi pitää alueena, joka pitkälti rajoittaa tai jopa estää nuoria tekemästä ”yleisiä nuorten juttuja”, esimerkiksi luomaan seurustelusuhteita. Romantiikan käytäntöniukkuus ei kuitenkaan estä tyttöjä arvioimaan sen merkitystä omassa elämässään.

Tutkimuksemme nuoret ovat itse antaneet asuinpaikalleen sen pienuuteen ja vähäväkisyysviittaavan pseudonyymien Käpykylä.

Monet sen asukkaista ovat jollakin tavalla sukua keskenään. Käpykylä on muutenkin erityinen ympäristö elää nuoruutta ja suunnitella tulevaisuutta: sieltä puuttuvat toisen asteen oppilaitokset, joista lähimpään kertyy matkaa huonojen liikenneyhteyksien kylätaajamasta noin 50 kilometriä ja monen tytön kotoa vielä paljon enemmän. Korkeaa koulutusta edellyttäviä työpaikkoja ei Käpykylässä ole. Kyläkuvasta puuttuvat myös esimerkiksi sukupuolivähemmistöt, maahanmuuttajat sekä erilaiset “businesshabituks”. Paikkakunnan miehiä taajamakuvassa näkyy etupäässä rekka-kuskeina, metsäkoneiden kuljettajina tai haalariasuisina korjaus- tai huoltotyön tekijöinä ja naisia kauppojen ja kahviloiden kassoilla tai ruokaostoksia tekevinä äiteinä ja perhepäivähoitajina. Paikan sukupuolikulttuuri (vrt. Näre 2005) perustuu kaksinapaiselle sukupuolijärjestykselle kuvastaen maskulinismin mukaista ideaa, jossa naiset ja miehet asemoidaan perinteisiin yhteiskunnallisiin tehtäviin ja rooleihin (esim. Lyytinen 2013).

Tutkimukseemme osallistuneet tytöt ovat taustoiltaan jokseenkin homogeenisia: paikalle tyypillisesti niukahkon koulutustaustan työntekijä- tai pienyrittäjäperheistä tulevia, mutta koulussa pärjääviä ja koulutukseen hakeutumista edellyttävää uraa tai ammatteja suunnittelevia. Kaikki tytöt ovat melkein koko ikänsä Käpykylässä asuneita, kantasuomalaisia, valkoisia ja vammattomia. Tapasimme tytöt ensimmäisen kerran heidän ollessaan 14–15-vuotiaita, jolloin he kaikki vielä esittivät itsensä heteroseksuaaleina ja mahdolliset romanttisten tunteiden kohteensa poikina (vrt. Holford ym. 2013, 724). Tässä mielessä he poikkeavat esimerkiksi tyttötutkimuksen tyttöyden moninaisuutta korostavasta kuvasta (myös Rysst 2010). Huomionarvoista onkin, että analyysimme heteroseksuaalinen painotus on lähtöisin tytöiltä itseltään, ei tutkimukseen alun perin asetettuna matriisina. Muutkin sukupuolentutkimuksessa korostetut inter-

sektionaaliset erojen risteymät osittain häpertävät tutkimuksemme kontekstissa, ja tyttöjen homogeenisuuden voi nähdä olevan kytköksissä paikan sosiokulttuuriseen struktuuriin. Syrjäisiä alueita leimaavan väestökehityksen prosesseissa koulutettu keskiluokka on siirtynyt asutuskeskuksiin ja paikasta on muodostunut naispaosta kärsivä, lähinnä työväenluokkaisille miehille tekemisen ja tulevaisuuden visioita tarjoava “maskuliininen periferia” (käsitteestä ks. Dahlström 1996; myös Käyhkö & Pöysä & Armila 2019).

Laadullisen seurantatutkimuksen keinoin

Analyysimme on osa valtakunnallista laadullista *Nuoret ajassa* -seurantatutkimusta, jonka aineistojen kokoaminen on aloitettu tyttöjen ollessa peruskoulun kahdeksaluokkalaisia. Käytyään peruskoulun he ovat siirtyneet toisen asteen koulutukseen kahteen eri kaupunkiin 50–230 kilometrin päähän kodeistaan. Tyttöjä on haastateltu kasvokkain vähintään kaksi kertaa vuodessa (vuosina 2015–2019) tutkimuksen aloittamisesta lähtien sekä yksilö- että parihaastatteluina². Jokaiseen tutkimushaastattelukertaan on sisällytetty joku erityinen teema (kouluvalinnat, opiskelukaupunkiin totuttelu, täysi-ikäistyminen jne.), mutta kaikissa niissä on käsitelty myös juuri senhetkisiä kuulumisia ja sillä hetkellä tärkeitä asioita elämässä. Haastattelusta toiseen huomasimme palaavamme kysymykseen mahdollisista seurustelukumppaneista, jolloin kysymyksenasettelu sai tytöt monesti esittelemään perusteluja sille, miksi “sopiva” ei ole löytynyt. Vaikka vältimme tietoisesti puhumasta asiasta heteronormatiivista termistöä käyttäen, tyttöjen puheissa “sopiva” viittasi yleensä poikiin tai miehiin.

Tätä artikkelia varten olemme lukeneet myös tyttöjen yläkouluaikaan laatimia lyhyitä

kirjoitelmia aiheesta “Minä ja kotipaikkakuntani”. Olemme lukeneet kirjoitelmia ja litteroituja haastatteluja poimien niistä ilmaisuja, jotka olemme tulkinneet puheiksi romanttisista suhteista tai niihin liittyvistä ilmiöistä. Seulottavaa aineistoa on ollut paljon, ja analyysi onkin edellyttänyt tarkkaa aineiston läpilukemista seurannutta temaatista tiivistämistä. Koska aineistonkeruu on perustunut elämäntutkimuksen seurannan logiikkaan, analyysia on voinut rakentaa aineiston kronologista lukutapaa noudattaen ja asioiden kehkeytyvää luonnetta hahmottaen. Kronologisen jäsenyyksen sisälle rakennetussa temaatteisessa analyysissä olemme kiinnittäneet erityistä huomiota siihen, miten syrjäinen ja vähäväkainen asuinpaikka ikääntyvine asujineen ja pitkinne välitarkkoineen on ollut läsnä tutkimuksemme tyttöjen romanttisten suhteiden ja seurustelun pohdinnoissa, samoin kuin niihin liittyvissä käytännöissäänkin.

Analyysin tietoteoreettinen perustelu nousee gadamerilaisesta hermeneuttisen fenomenologian suuntauksesta, jossa katsetta ohjataan kohdistamaan tietyn tutkimusjoukon jollekin ilmiölle – tässä romanttisille suhteille ja asuinpaikalle niiden puitteena – antamiin merkityksiin (Gadamer 2004). Tarkasteltavan ilmiön nähdään merkityksellistyvän osaksi elämismaailmaksi (*Lebenswelt*) kutsuttua kokemisen kenttää, jonka tavoittaminen edellyttää “eläytyvää ymmärtämistä” (myös Heller 1995). Katsomme näiden merkityksenantojen kumpuavan henkilökohtaisesti koetusta, mutta sosiaalisesti jaetusta ja kulttuurisesti ymmärretystä kokemusmaailmasta (esim. Perttula 1995), joka ei ole irrallaan siitä, minkälaisessa paikassa elämää eletään todeksi. Tutkimuksemme romanttisista suhteista puhuvat ja niistä tulkintoja tekevät edustavat eri sukupolvia, mutta vuosia jatkuneen laadullisen seurantatutkimuksen ja tyttöjen asuinpaikoilla kuljeskelun myötä olemme saavuttaneet heidän elinympäristös-

tään paljon “hiljaista” (*tacit*) kontekstittietoa, joka osaltaan vahvistaa haastatteluaineistosta rakennetun analyysin validiteettia. Tämän kontekstittiedon voi nähdä osaksi tulkintojen rakentumisen taustalla olevaa eläytyvää ymmärtämistä ja hermeneuttista kehää: asioiden toisiinsa linkittymisen oivaltamisen ja tulkinnallisen intuition kehkeytymistä.

Yläkouluuikaan haastatteluihin osallistui 11 tyttöä, ja toisen asteen aikana haastatteluihin tuli heistä vielä yhdeksän. Tätä kirjoitettaessa kaikki tytöt ovat täysi-ikäisiä ja pääosin päättäneet toisen asteen koulutuksensa. Kun tytöt vielä asuivat Käpykylässä, yksi heidän suurista haaveistaan oli kaupunkikouluun siirtymisen mahdollistama uusiin ihmisiin – myös potentiaaliin seurustelukumppaneihin – tutustuminen. Laadullisen pitkittäistutkimuksen etuihin kuuluu asioiden kehkeytymisen ja muutosten tarkastelun mahdollisuus (esim. Thomson 2009), ja aineistomme tarjoaakin mahdollisuuden katsoa myös, miten näille tyttöjen toiveille kävi kaupunkiympäristöissä.

Laadullisen seurantatutkimuksen keinoin tähän tutkimukseen on saatu aineistoa, joka valottaa askel kerrallaan nuoruudessa tapahtuvien elämänmuutosten dynamiikkaa ja aikuistumisen kehkeytyvää luonnetta (esim. Wrede-Jäntti 2019). Seurusteluun ja romantiikkaan liittyvät asiat koetaan yleensä hyvin henkilökohtaisiksi, ja todennäköisesti meille on kerrottu jonkinlaisia “seulottuja totuuksia” aiheesta. Aineiston kasautuessa olemme kuitenkin voineet huomata nuorten ja tutkijoiden välille rakentuvan luottamussuhteen rakentumisen ja syventymisen, jonka myötä meille on alettu spontaanisti avautua myös henkilökohtaisista asioista, esimerkiksi neitsyydestä, ehkäisystä ja satunnaisista “sänkyyn menemisten” mahdollisuuksista. Pitkittäistutkimuksen myötä meille on kerrottu paljon asioita ja olemme näin kerryttäneet tietoa myös tytöistä yksilöinä erilaisine kokemuk-

sineen ja merkitysmaailmoineen, mutta tässä analyysissä näemme erityisesti kotipaikan ja arkisen elämän syrjäkyläkontekstissa muodostavan heille sen yhteisen elämänraamin, jonka kautta aineistoista on luettavissa paljon myös yleistä ja jaettua.

Nuorten parissa toteutettavaan laadulliseen seurantatutkimukseen liittyy erityisiä eettisiä kysymyksiä (esim. Wrede-Jantti 2019). Vuosia kestävä hankkeen myötä nuorista tulee erityisellä tavalla tuttuja ja yksilöitä, ja heistä kertyy tutkijalle paljon henkilökohtaista tietoa. Käpykylän kaltaisessa tutkimusympäristössä huomion arvoiseksi kysymykseksi nousee myös se, että tutkimukseen osallistuvat nuoret tuntevat toisensa ja tietävät kavereidensa olevan osa samaa tutkimusjoukkoa. Vaikka olemmekin pyrkineet kätkemään nuorten henkilöitymistä muun muassa välttämällä pseudonyymien käyttöä, he todennäköisesti tunnistaisivat tästä tekstistä itsensä ja toisensa. Pienen paikkakunnan nuoret kuitenkin tietävät toistensa asioista paljon muutenkin, ja he ovat olleet myös hyvin tietoisia siitä, mitä haastatteluihin osallistumisen ja asioista puhumisen vapaaehtoisuus tarkoittaa. Haastattelutilanteet ovat olleet enimmäkseen luontevaa jutustelua, ja jos aihepiiri on jostain syystä koettu kipeäksi, siitä vaikenemisen syyt on uskallettu kertoa meille avoimesti. Olemme myös tarjonneet nuorille mahdollisuutta lukea analyysijamme, ja joskus he ovatkin tarttuneet tähän tilaisuuteen.

Toiveiden ja todellisuuksien ristivedossa

Tutkimuksen tulokset juontuvat tässä luvussa esitetyssä analyysissä kolmen alaotsikon mukaisesti jäsenettyinä. Kaksi ensimmäistä teemaa noudattelevat analyysin kronologista logiikkaa, jonka mukaan tarkastelemme ensin tyttöjen yläkouluaikaa ja siirrymme sitten

tarkastelemaan heidän opiskeluvuosiensa kauspungeissa. Tyttöjen seurustelu- ja rakkaukselämää ei voi määritellä kovin aktiiviseksi, mutta muutamia rakkauks- ja tapailutarinoita meille kuitenkin kerrottiin. Näistä olemme kirjoittaneet oman erillisen alalukunsa.

Yläkouluaika: Elämä Käpykylässä, unelmat muualla

Mutta se että Käpykylä on hirveän, ei järjestetä mitään [nuorille]. Minusta tuntuu että siellä ei koskaan tapahdu mitään, että se on vähän tylsä paikka. Esim itse paljon mieluummin viettäisin [kaupungissa] aikaa, kavereiden kanssa. [...] Että se olisi kiva kun siellä kuitenkin menisi ihmisiä ohi. Se olisi paljon kivempi kun Käpykylässä ei ole mitään sellaista paikkaa, missä nuoret voisi olla. (Tyttö, haastattelu.)

Tyttöjen merkitysmaailmoissa ja niiden kuvailuissa Käpykylä hahmottuu paikkana, jota leimaa sekä asioiden ja tekemisten että ihmisten puuttuminen (myös Driscoll 2016; Korkiamäki & Ellonen 2010). Kuvailut kotitaajamasta sivukylineen noudattelevat tyttöjen tietämättä sosiologisia luonnehdintoja, joissa on tarkasteltu yleisen kaupungistumiskehityksen tuottamaa ruraali–urbaani-vastakkainasettelua (esim. Farrugia 2014). Tässä vastakkainasettelussa tappiolle jäävät syrjäiset maaseutualueet, jotka kärsivät sekä konkreettisesta väestökadosta että symbolisesta sosiokulttuurisen “kuolemissen” mielikuvista erityisesti nuorten elämään liittyvissä pohdinnoissa. Nuoret muuttavat kaupunkiin, joissa hyvän elämän aineiden uskotaan olevan paremmin tarjolla (Farrugia 2016). Syrjäseudulla vielä asuville nuorille on usein tarjolla vain perusopetuslain takaama peruskoulu. Osa tutkimuksen tytöistä asuu kaukana myös Käpykylän keskustaajamasta, mikä on kaventanut edelleen heidän mahdollisuuksiaan tavata vertaisia kouluaikojen ulkopuolella – ainakin sellaisia, joissa tyttöjen näkökulmasta

olisi romantista potentiaalia (myös Dunkley 2004).

Käpykylässä asuvien nuorten arkinen reviiri on ollut pieni ja samojen tuttujen tyyppien valloittama. Seurustelukuvioiden hahmottaminen tällaisessa ympäristössä on hankalaa; Käpykylässä oltaessa on tyttöjen mielestä juututtu jonkinlaiseen romanttisten suhteiden mahdottomuuden kierteeseen. Tytöt ovat olleet paikan ”sosiaaliseen tarjontaan” tyytymättömämpiä kuin pojat ja kokeneet olevansa sosiaalisesti ja nuorisokulttuurisesti eristyksissä (myös Dunkley 2004). Vain yksi luokan yhdestätoista työstä seurusteli yläkouluaikaan, ja hänenkin kumppaninsa oli löytynyt toiselta paikkakunnalta yhteisen harrastuksen parista.

...tää alue on vähän tämmöstä. [...] Siis nää kaikki ihmiset on vaan jottain juoppoja ja vanhuksia ja. (Tyttö, haastattelu.)

Iskä on aina silleen että jos haluat mennä jonnekin, niin kyllä mie kускаan tai silleen, mutta nyt aina viiti. [...] Että eihän täällä ole oikein mitään missä voisi viettää aikaa [tai tavata ketään]. (Tyttö, haastattelu.)

Käpykylä onkin nuorisokulttuurisesti omanlaisensa paikka: koulu on ainoa tila, jossa nuoret voivat viettää paljon aikaa yhdessä ja jossa on muodostunut tiiviitä sosiaalisia yhteisöjä, joiden jäsenet ovat tunteneet toisensa kauan ja joissa vallitsee myös monenlaisia sukulaisuussuhteita: monet yläkoululaiset ovat esimerkiksi toistensa serkkuja, pikkuserkkuja, setiä tai tätejä. Nuorten näkökulmasta tästä ylenmääräisestä tuttuudesta ovat seuranneet sosiaalisten kohtaamisten kapeus, yksipuolisuus ja ennakoitavuus, samoin kuin romanttisten suhteiden nuorisokulttuurinen mahdottomuus (vrt. Rysst 2010, 73; Tolonen 2001). Oman kylän pojat ovat liian tuttuja tai sukulaisia – tai ainakin sellaisten kaltaisia: ”kuin veljen kanssa seurustelisi”. Oman

ikäluokan poikien kanssa on myös saattanut syntyä kaveruussuhteita, joiden pelätään kariutuvan, jos ne alkaisivat sävyttyä romanttisilla tunteilla: ”Kaikki on vaan silleen, että on liian kavereita. Ei voi enää, että jos se menee pilalle sit se kaveruus.” Uusia tuttavuuksiakin on kylään muuttanut vain harvoin:

Ne [pojat] on kummiskin tuntenut nelosluokasta asti niin ei niihin vaan vois [rakastua]. (Tyttö, haastattelu.)

Meille jos tulee joku uusi [paikkakunnalle tai kouluun], kun tulee harvoin, niin sitten se on jotenkin hirveen uusi asia ja että kuka tuo on ja mistä se on, ja heti hirvee kysely ja tälleen. (Tyttö, haastattelu.)

Kaveruuksien pilalle meneminen on joidenkin tyttöjen romanttisiin tunteisiin liittämällä henkilökohtaisen tason riski, mutta oman kaveripiirin poikien kanssa seurustelemisen mahdottomuuden yleisempi perustelu nivoutuu tyttöjen puheissa perinteiseen näkemykseen siitä, kuinka pojat ”kypsyvät” tyttöjä hitaammin (ks. esim. Näre 2005, 144). Vapaaajallaan oman luokan pojat ”vaan pella”, ja koulussa he ovat käyttäytyneet oppitunteja ja tyttöjen opiskelua häiriköiden: ”jos ne ei pelaa tunnilla, niin kattoo vähintään videoita”. Poikiin kiinnitetyn epäkypsyysrepresentaation ohessa tyttöjä on askarruttanut myös yleinen nuorisokulttuurinen seurustelun ikäjärjestyksiin liittyvä kirjoittamaton sääntö siitä, että itseä nuoremman pojan kanssa ei voi seurustella. Itseä vanhempia poikia Käpykylässä ei kuitenkaan ole; kaikki vähänkin kiinnostavat ovat lähteneet kaupunkeihin kouluihin, joihin myös tytöt kurkottavat tulevaisuudenunelmiaan.

On täällä ihan mukavia nää pojat, mutta ei siitä seurustellu tuu. [Kertoo sitten, että vähän vanhemmat ovat niitä kivoja:] on ehkä jutut vähän samalla tasolla sitten. (Tyttö, haastattelu.)

Tuntuu jotenkin että pojilla ei ole niin paljon sellaisia haaveita, että ne ei haaveile silleen mistään. [...] ei ainakaan pojat hirveästi puhu asioista, muista kuin [tietokone]peleistä. Ja siis erilaiset kiinnostuksenkohteet. Itsellä ainakin tosi paljon sellaisia haaveita ja mitä odotan tulevaisuudelta ja sellaisia tavoitteita on kanssa. (Tyttö, haastattelu.)

Digitaalinen deittailu on yksi aikalaiskeino ylittää paikan asettamat tapaamisrajoitteet ja arjen sosiaalinen pysähtyneisyys. Digitaalisia tiloja pidetäänkin keskeisinä aikalaisnuorten tapaamis- ja kommunikaatioväylinä. Meri-Tuulia Kaarakaisen ja Loretta Saikkosen (2019) analyysissä on todettu tyttöjen käytävän digitaalisia teknologioita vapaa-ajallaan ensisijaisesti sosiaalisten suhteiden ylläpitoon ja poikien pelaamiseen. Tämä ero näkyy myös Käpykylässä. Tutkimuksen tytöt puhuivat erityisesti Whatsappista merkityksellisenä suhteiden ja kavereuksien syntymisen mahdollistajana ja nuorten omana ja kontrollivapaana tilana. Digitaalisuuden ylipaikkaisuus voi avata kohtaamistiloja nuorille, joiden ei julkisen liikenteen puuttuessa ole mahdollista liikkua kodeistaan tai kylästäan muualle kuin kouluun. Käpykyläläiselle se voi olla myös lupaus ”samojen vanhojen naamojen” korvautumisesta joillakin uudemmilla. Käytännössä Käpykylän tyttöjen maailmassa tämä optio ei kuitenkaan ole ollut erityisen suosittu eikä se ole realisoitunut kuin parin tytön kohdalla. Vaikka digikuluttuuri imperatiiveineen ajaa yhä useamman hoitamaan myös sosiaalisten kontaktien ylläpitoa tietoverkkoon, tutkimuksemme tyttöjen ihanteena olisi saada synnytettyä perinteisempi, aitoon kohtaamiseen perustuva seurustelukokemus. Tyttöjen puheesta ei ole myöskään tunnistettavissa digitaaliseen deittailuun usein liitettyä ongelmalatausta, jossa tyttöihin kohdistuva hyväksikäyttö on yksi keskeinen juonne (esim. Ringrose 2013, 116–138).

Nyt taitaa olla nykyisin että netissä tutustutaan. Mie enemmän arvostaisin sitä että naamatusten eka tutustuisi, eikä mistään netin kautta löydä. Se on paljon hienompi tarina. (Tyttö, haastattelu.)

Niin jos vaikka laittaa johonkin kuvaan että whappailkaa ja sitten oman numeron, niin kyllähän sinne tulee näitä karvaksiukkeita ja... [naurua]. (Tyttö, haastattelu.)

Uudet ja aidot kohtaamiset ovatkin olleet tyttöjä kaupunkielämään kutsuvia vetotekijöitä. Kukaan heistä ei elättele Käpykylässä asumiseen liittyviä tulevaisuudenunelmia. Heille hyvä elämä on jossain muualla, ja jostain muualta löytyy myös elämään kaivattu romantiikka. Vaikka tyttöjen lapsuusmuistoissa kylä hahmottuu hyvänä ja turvallisena asuinympäristönä, nuoruusikäisille tytöille se on käynyt rajoittavaksi, ahtaaksi ja visiottomaksi (Käyhkö 2017; vrt. Driscoll 2016; Glendinning ym. 2003; Leyshon 2008; Rye 2006). Paikan sosiaalinen kontrolli ja ennakkoluuloisuus määrittävät tyttöjen puheissa erityisesti heihin kohdistuvaksi tekemisten ja ulkonäön tarkkailuksi (Donkersloot 2012; Glendinning ym. mt.). Kokemus limittyy yleiseen huumioon siitä, miten tyttöjen maine voi edelleen helposti olla vaakalaudalla (esim. Aaltonen 2011, 273; Kuortti & Jähi 2009, 251; myös Rentschler & Mitchell 2016; Saarikoski 2001). Käpykylässä näyttääkin olevan käynnissä ikaikaiselta tuntuva hyvän ja huonon tytön subjektipositioihin asettelu: erityisesti eri-ikäisten naisten harjoittama tyttöjen seksuaalisuuden säätely. Tyttöjen sosiaalinen liikkumatiila on tässäkin mielessä ollut kapea (myös Ringrose 2013, 86–98):

Että kun mie puhun suoraan ja on ihan vaan just mitä on [niin juoruillaan jakiusataan], no okei, näytän tältä, mul on lyhyet hiukset, mie oon kuulemma lesbo. [...] Sit levitellään niitä juoruja ja siis, mul oli esimerkiks huoran maine, on varmaan edelleen, ja mie oon edelleen neitsyt. (Tyttö, haastattelu.)

Tämän koetun ahtauden vastapainona kaupunkiympäristö kuvautuu tyttöjen elämänsuunnitelmissa itsenäisyyden, vapauden ja sosiaalisten valinnanmahdollisuuksien maisemana. Tyttöjen Käpykylään liittämät positiiviset attributit – luonnonläheisyys, rauha, hiljainen kodikkuus – eivät riitä vaientamaan heidän tunnistamaansa kaupungin kutsua. Nuorelle tulevaisuuttaan pohtivalle tytölle syrjäinen pikkukylä on maskuliinista periferiaa (ks. Käyhkö & Pöysä & Armila 2019), jonka tyttöjen näkökulmasta ”jämhäytyneisyttä” heijasteleva sukupuolikulttuuri (vrt. Näre 2005) työntää pois autonomiaa ja omien valintojen tärkeyttä korostavia tyttöjä (myös Cairns 2014). Näissä pohdinnoissa paikkakunnan poikaan rakastuminen voisi merkitä elämänkulullista riskiä, koska se tekisi paikasta irtautumisen itselle vaikeaksi. Aikuista itseä ei haluta nähdä osana Käpykylän väkeä ja tulevaisuuden kyläkuva.

No saatana [naurahtaa], osaa ees ajatella [millaista elämä ja tulevaisuus olisivat, jos asuisi yhä Käpylässä]. (Tyttö, haastattelu.)

Ku ei tunnu, että Käpykylässä ois ainakaan ketään sellaista joka kiinnostaisi [...] että kun asuu niin pienellä paikkakunnalla, niin kaikki ihmiset on niin tuttuja entuudestaan, että ei silleen oikein hirveesti kiinnostunu kenestäkään. Että pitäisi muuttaa jonnekin [...] että tutustus uusiin ihmisiin. (Tyttö, haastattelu.)

Ku kaikki lähes on tuntenu pienestä lähtien niin sitten tulee vähän semmonen, vähän kammottava olo, vähän niinku kammoo sitä ajatusta että täältä löytäs jonkun. [...] Eiköhän jämhätäs kyllä, sit ku kumpasellaki ois syy tulla tänne. (Tyttö, haastattelu.)

Se, että haastattelemamme tytöt ovat lähdössä rakentamaan tulevaisuuttaan muualle, on yksi vahva perustelu sille, että vakavia seurustelusuhteita ei paikallisten poikien kanssa haluta edes ajatella. Siirtyminen kaupunkikoului-

hin muodostaa legitiimin väylän irtiotolle pikkukylästä ja sen sosiaalisesta elämästä, mutta koulunkäynnin ympärille ajatellaan rakennettavan muutakin uutta elämää, jonka kaupunki potentiaalisesti tuo. Hyvän koulutuksen ohessa kaupunkilupaukseen sisältyy odotuksia seurusteluolosuhteiden ja -mahdollisuuksien paranemisesta. Uusi paikka merkitsee uusia ihmisiä ja uutta tekemistä. Tässä suhteessa tutkimuksemme tytöt uusia tavat vanhaa ja kansainvälisestikin havaittua sukupuolittunutta liikettä: nuoret naiset lähtevät pois reunakylistä kohti kaupunkien implisiittisiä lupauksia ”elämästä” (esim. Alston 2004; Dunkley 2004). Käpykylässä tätä mentaliteettia ja käytäntöä on näyttänyt ruokkivan myös eksplisiittisiä muotoja saava tyttösolidarisuus:

Haastattelija: Mitä etuja kaupungissa opiskelussa on?

Tyttö: No se kaupunki siinä on ja sitte voi tutustuu niihin uusiin tyyppeihin siellä. [...] Kyllä me [tytöt] kannustetaan aina toisiamme silleen että lähe vaan sinne [kaupunkiin, pois], et kummiskin saat hyvän koulutuksen ja silleen. (Tyttö, haastattelu.)

Toisella asteella kaupungissa: ”Kun kuitenkin pitää panostaa itseensä”

Pitäs varmaan iskee joku yliopistolta jos halluis jonkun paremman vaihtoehon ku mejän koulusta. (Tyttö, haastattelu.)

Kaikki tutkimuksen tytöt siirtyivät peruskoulun jälkeen opiskelemaan toiselle asteelle joko oman maakunnan maakuntakeskukseen tai kauempana sijaitsevaan kaupunkiin: kuusi lukioon, yksi tekemään kolmoistutkintoa ja neljä ammattikouluun. Osa heistä jatkoi koulunkäyntiään kotoa käsin, ja osa muutti oppilaitospaikkakunnilleen. Tästä huolimatta tyttöjen keskinäinen yhteys säilyi, ja he tiesivät hyvin esimerkiksi entisten koulukavereidensa seurusteluasiat (myös Rysst 2010, 77; Tolo-

nen 2001). Opiskelun alettua kaupungissa tyttöjen päivittäinen reviiiri ja liikkumisvapaus lisääntyivät, mutta kaikkien kohdalla kaupunkielämänvaiheeseen ladatut odotukset uusista romanttisten suhteiden toteutumista eivät realisoituneet, monesta eri syystä. Haastatteluissa saimme kuulla selontekoja erityisesti lukiolaistytöjen koulupäivien pituudesta aikaisine aamuineen ja pitkin koulumatkoineen, ajanpuutteesta, kiireestä ja väsymyksestä – tai siitä, että ”ei ole tarvetta seurustella” juuri nyt. ”Kyllä ykkösvuonna stressas paljon enemmän [koulua]. Niinku kaikesta et emmie ehi tehä mittään.”

Tutkimuksemme lukiolaistytöjen uuden kouluarjen ja sen tärkeysjärjestysten kuvauksissa korostuu rationaalinen vastuunotto omasta tulevaisuudesta, jota silmällä pitäen opintoihin keskittyminen on elämän ykkösprioriteetti (esim. Allen 2016). Myös joidenkin tyttöjen perheissä on vieroksuttu ajatusta siitä, että romantiikka menisi heidän elämässään koulutautumisen ja hyvään uraan valmistautumisen edelle. Näissä pohdinnoissa tulee näkyväksi tilastollisissa analyyseissa aiemmin osoitettu kouluun ja seurustelusuhteisiin satsaamisen epäsuhta: koulunkäyntiä arvostavat ja koulussa menestyvät nuoret seurustelevat harvemmin kuin ne, joille koulussa pärjääminen ei ole tärkeää (Myllyniemi 2009, 86–87).

Emmie oo vielä sanonu äitille et myö tapaillaan [uuden, kouluaajan ulkopuolella tavatun miesystävän kanssa]. Tai ku vähän pelottaa se reaktio ku se on koko miun lukioajan vaan toittottanu sitä että et sit jää yhenkään miehen takkii tänne. Et tässä vaiheessa pitää kumminki olla vielä sen verran itsekäs et panostaa vaan itteensä. (Tyttö, haastattelu.)

Vaikka kaupunkiin opiskelemaan lähtemisen jälkeen tyttöjen elämässä on ollut erilaisia vertaiskohtaamisia paljon aiempaa enemmän, monenkaan kohdalle ei ole sattunut ”kiinnostavia tyyppejä”. Keskeisin paikka tavata muita nuoria on edelleen ollut koulu, ja haastatteluissa tytöt

alkoivatkin usein puhua koulusta, kun keskustelut kääntyivät seurustelusuhteisiin. Uusi kouluympäristö ei kuitenkaan tuonut kenenkään elämään seurustelusuhdetta. Tommi Hoikkalan (1996, 285–286) näkemykset siitä, että suomalaiset lukiolaistytöt – toisin kuin pojat – lataavat parisuhteeseen suuria odotuksia, näkyvät myös tämän tutkimuksen aineistossa; puolivillaisia suhteita ei edelleenkaan haluttu edes harkita. Pienempien kaupunkien lukioissa poikia on loppujen lopuksi vähän, ja erityisen harvassa ovat olleet sellaiset seurustelemattomat pojat, joita kohtaan tyttöjen romanttiset tunteet voisivat suuntautua.

[Seurustelutilanne on] no aika olematon. [Lukiossa] on niin vähän poikia, ei oo ite tullu tutustuttuu niihin eikä välttämättä ole semmoisia jotka hirveesti kiinnostais ja sitten koulu vie niin paljon aikaa. (Tyttö, haastattelu.)

Ei mikkään oo silleen kolahtanu vielä ja sitten ku ne on kaikki vähän semmosia hiljaisia ja sitten [lukion] ykkösellä on niin vähän poikia. (Tyttö, haastattelu.)

Usein kaupunkikoulujen pojat ovatkin tyttöjen perspektiivistä olleet monella ja usein ristiriitaisella tavalla vääränlaisia: lapsellisia, meluisia, hiljaisia, ujoja, yksinkertaisia, nörttejä, machoja, ylimielisiä, juntteja – sellaisia, joihin on turhauduttu jo oman kylän yläkoulua käytäessä (ks. myös Näre 2005, 51, 141; Tolonen 2001, 226). Ainoastaan erään suurempaan ja omaa maakuntakeskusta kaukaisemman kaupungin lukioon lähteneen tytön puheissa uusia tuttavuuksia kuvailtiin meille positiivisin sanankääntein: ”No ainaskaan mejän luokas ei oo semmosii jotka ryyppää ja juopi ja nuuskaa. [Käpykylässähän] niitä on vaikka kuinka paljon.”

Ne [ammattikoulun pojat] on vähän ärsyttäviä. [...] Ne on just semmosia että ne vastaa tosi törkeesti jos kyssyy jottain ja ne on muutenki vähä ylimielisiä. (Tyttö, haastattelu.)

Ei siellä [lukiossa] oo oikeestaa kettää niinku ulkonäöllisesti viehättäis. [Ei kiinnostaa] ne jotka pitää samoja vaatteita, niillä on jotkut tosi random Goretex-kengät, mitä vanhukset käyttää [naurua]. (Tyttö, haastattelu.)

Ainaki meijän luokalla [lukiossa] osa on semmosia tosi machoja, semmosia ärsyttäviä oikeestaan [joiden kanssa ei haluaisi seurustella], et pitää tuoda koko ajan sitä osaamistaan ja omaa paremmuuttaan esille. (Tyttö, haastattelu.)

Haastattelemiemme lukiolaistytöjen maailmassa koulunkäynnin ulkopuolista elämää on lopulta ollut vähän, mutta siitä huolimatta se on joidenkin kohdalla ollut romanttisten suhteiden syntymisen kannalta ”tuottoisampaa” kuin koulussa tapahtuneet kohtaamiset. Seuraavassa sitaatissa lukiolaistyttö pohtii oman ensimmäisen seurustelusuhteensa syttymisen sattumanvaraisuutta:

Haastattelija: Missä se lempi niinku leimahtaa?
Tyttö: Niin, itelläki vähän mysteeri. En oo silleen ajatellu ees että tarviiis välttämättä [poikaystävän] tai en oo kaivannu et mulle on riittäny hyvin että kavereita ja sit opiskelemaan keskittyny aika paljon [...] just kiva et silleen kävi [löytyi poikaystävä] niinku se [ihastuminen] vaan tapahtu. (Tyttö, haastattelu.)

Aina sopivaan kumppaniin tutustuminen ei tapahdu ”vahingossa” vaan tietoisien työskentelyn tuloksena. Jo kouluympäristön muutos on saanut tytöt suhtautumaan myös itsensä esittämiseen entisestä poikkeavalla ja harkitulla tavalla. Kaupunki tilana mahdollistaa uudenlaisen koulun ulkopuolisille sosiaalisille näyttämöille asettumisen: kahvilat, kuntosalit ja kauppakeskukset luovat puitteita tapaamisille, jotka eivät olleet mahdollisia Käpykylässä. Kaikilla tutkimuksen tytöillä ei ole ollut aikaa tai intoa liikkua näillä kaupunkinäyttämöillä, mutta joidenkin kohdalla niillä päivystäminen on lohkaissut ison osan päivittäisestä vapaa-ajasta. “Etsiminen ei takaa löytämistä, mutta esillä oleminen ja liikkeessä pysyminen

moninkertaistavat mahdollisuudet kohdata se oikea” (Vaaranen 2007, 11). Näillä näyttämöillä liikkuminen edellyttää myös oman ulkoisen olemuksen pohtimista ja esillepanoa aivan eri tavalla kuin kotikylässä liikuttaessa. Ulkonäköpaineet on tiedostettu, mutta tytöillä on ollut erilaisia tapoja reagoida niihin:

Täällä keskustassa kiinnitetään tosi paljon enemmän huomioo siihen et miltä näyttää, et kaikilla on samanlaiset vaatteet ja paljon enemmän rahhaa käytetään vaatteisiin ja aikaa meikkaamisen. [...] Oppilaat panostaa ihan eri tavalla, varsinkin tytöt että varmaan puolilla meijänkin luokan tytöistä on ripsenpidennykset ja sitten käy kampaajalla tosi säännöllisesti. (Tyttö, haastattelu.)

Siellä [Käpykylässä] ei ollu minkäänäkösia ulkonäköpaineita, koska se väestö oli niinku varmana viiskytprosenttisesti jotain eläkeläisiä, kumminkin näytti aina paremmalle ku kaheksankymppiset mummot niin, ei sit tarvinnu laittautuu mitenkään hirveemmin. (Tyttö, haastattelu.)

Mie en jaksa [innostua seurustelukuvioista]. Mut sit monesti jos on silleen että ite kiinnostuski jostain sit se on oikeesti semmonen. Siis pyydetään laittaa kuvvaa itestä, mie oon jossain metässä [kuvissa]. Ja siis miehän en siellä silleen panosta itteeni ollenkaan. Huivi päässä ja metsästystakki päällä ja tälleen, no tässä on todellinen minä. Ni sit se on silleen että joo eipä jutellakaan enää [nauraa] [...] mut se ei minnuu haittaa siinä mielessä. Mie en halluu muuttaa itteeni kenenkään toisen takia. (Tyttö, haastattelu.)

18 vuoden ikä on avannut tytöille lisää sosiaalisia näyttämöitä ja itsen esille asettamisen tiloja. Täysi-ikäistymisen aikoihin saimme kuulla kosteista lukiolaisbileistä, Tinder-mahdollisuuksista, baari-illoista ja niihin liittyvistä satunnaiskohtaamisten potentiaalista. Vakituksiksi kääntyneitä suhteita ei baareista ole kuitenkaan löydetty tai haluttu, ja joskus satunnaisetkin tapaamiset on koettu epämiellyttäväiksi:

Siis ihan hyvä [ettei kukaan ole lähestynyt yössä], koska en nyt jaksakaan. Joskus myö käytiin hehkuilla pubissa. [...] Sit siihen tuli semmonen äijäporukka, jotka oli juonu tosi paljon. Yks niistä tuli - mie istuin yksinään toisella puolella ja kaverit toisella. Se tuli siihen ja otti molemmista hartioista kiinni ja se ei suostunu siitä millään lähtee, ni mie kävin pyytää sen vartijan siihen. (Tyttö, haastattelu.)

Seurustelu- ja kohtaamistarinoita

Rakkaus on termi ja tunne, joka kiinnitetään johonkin pysyvään – ja ideaalitulanteeseen ihmiseen, joka vastaa tunteeseen. Vastavuoroinen rakkaus muuttuu usein näkyviksi käytännöiksi: seurustelusuhteeksi, tunteiden täyttymyksen tilaksi (Hoikkala 2019; myös Laukkanen 2007, 96). Toisen asteen kouluvuosien aikaan tutkimuksemme kohdejoukossa oli kolme seurustelevaa tyttöä. Yläkouluaijana seurustelun aloittaneen tytön suhde päättyi eroon lukiovuosien kuluessa – ”tuntu vaan, että ei enää olla ihan samalla aaltopituudella, et ollaa kummiski tosi erilaisia ihmisiä nii ei se sit toiminu enää” – mutta tilalle löytyi uusi, joskin tytön väliaikaiseksi määrittelemä. Yksi alkoi seurustella intensiivisesti toisella puolella Suomea asuvan tuttavaperheen pojan kanssa, ja toinen löysi poikaystävän kaupungista lukion toista luokkaa käydessään – itsekin yllättyneenä emotionaalisista reaktioistaan ja vetoimasta, joka pojalla oli häneen: ”En tosiaan suunnitellu mitenkään mut sit vaan kävi silleen että tykästyin häneen.” Kuitenkin ainoastaan nyt jo kolmatta vuotta saman pojan kanssa seurustelleen ammattikoulusta valmistuneen tytön seurustelupuheesta (Laukkanen 2007, 104) välittyy vahvana perinteinen romanttisen rakkauden ideologia tai skripti (ks. Kuortti & Jähi 2009, 254), jonka puitteissa on odoteltu ”sitä oikeaa”, oltu uskollisia ja mietitty yhteistä tulevaisuutta: perhettä, kotia ja lasten nimiä.

Se on sellanen auttavainen, se halua auttaa aina kaikkia, se oikeesti ajattelee vaan miun parasta, mie oon huomannu sen tässä, ei kuka vaa ajas miun takkii tänne 650 kilometrii joka toinen viikonloppu vähintään, ja se ostaa mulle aina jotain ku se tulee, ei se oo tähellisin asia mut se halua muistaa aina, jottain suklaata tai se vaan on muuten tosi ihana. [...] se on luotettava, mie oon saanu sen ajan mittaan selville ja mie oon tutustunu siihen vielä paremmin, se ei mee tekkee mittään toisen kaa, ja se on tosi harvinaista, että löytää sellasen ihmisen. [...] se sano mulle heti aluks ku mie olin vähän epävarma mejän suhteesta, se sano mulle et joo mie tiijän et sie oot se oikee, et se ei halluu kettään muuta, se ootti ku mul oli vähän sellanen vaihe et mie en ollu oikeen varma, ni sit se ootti niin pitkään ennen ku mie olin varma. [...] ollaan jopa mietitty lasten nimiä [nauraa] ei nyt silleen niinku valmiiks mutta silleen vaan mietitty että mistä tykättäs. [...] haluaisin assuu [kaupungissa] ja jos se muuttas [kaupunkiin] niin sitten mie haluaisin muuttaa sen kanssa. (Tyttö, haastattelu.)

Tyttöjen puheissa tapailusta, seurustelusta ja romanttisista suhteista onkin sävyeroja. Edellä siteeratun tulevaisuuttaan poikaystävän kanssa suunnittelevan tytön lisäksi myös lukioaikaan seurustelusuhteen ”vahingossa” aloittanut tyttö kertoili jonkinlaisesta käänteestä tehneestä ja elämää muuttaneesta hyvästä olost ja onnesta, jota poikaystävän kanssa oleilu (”haliminen, juttelu, kävely, ruuanlaitto”) tuottaa – samoin kuin onnea varjostavasta epävarmuudesta, jonka pojan tuleva paikkakunnalta pois muuttaminen luo suhteen ylle. Poikaystävän myötä tytön arkinen elämä on saanut paljon uusia ulottuvuuksia, ja hänen tunnepitoista ja fyysistä yhteyttä heijasteleva puheensa kuvaa vastavuoroista romanttista suhdetta, jossa korostuvat kiintymys, emotionaalinen ja seksuaalinen intimitetti sekä luottamus, rehellisyys ja kumppanuus: ”Parasta [seurustelussa on] se läheisyys, silleen kaikilla tasoilla että pystyy juttelee ja pystyy olee ja hali ja pitää kädestä ja ehkä jos yksi asia ni se on se läheisyys.” (Ks. myös Kuortti & Jähi 2009, 247; Vaaranen 2006, 22.)

Osa tytöistä puhui kuitenkin tutkimuksemme teemaa noudatellen vapaamielisyyden skriptiksi kutsuttua kulttuurista käsikirjoitusta, jonka mukaisissa suhteissa ei etsitä tunteita, vastavuoroista läheisyyttä tai kumppanin kanssa yhdessä jaettua kokemusmaailmaa (ks. Näre 2005, 151–166; Kuortti & Jähi 2009, 247, 253). Tärkeää ovat henkilökohtainen vapaus, itsenäisyys ja mahdollisuus irtiottoihin romantiikan konventioista. Vapaamielisyyden skriptissä voidaan esimerkiksi ”mennä sänkyyn” satunnaisten tapaamisten myötä, eikä rakkauselämä vaikuta muihin elämän sisältöihin ja valintoihin. Tämän tutkimuksen tyttöjen keskuudessa vallitsee jaettu käsitys siitä, että myöskään vastavuoroisuuden skriptiksi kutsuttua ja tiivistä läheisyyttä korostavaa asennoitumista noudatteleva vakituinen suhde ei saa häiritä muita omia suunnitelmia ja tekemisiä (mt., 253; vrt. Vaaranen 2006, 2007):

Ei, ei kyllä [seurustelusuhde] vaikuta [opiskelupaikan valintaan] et kyllä meistä kumpikin tietää sen että mie oon muuttamassa vuoden päästä. (Tyttö, haastattelu.)

Tyttöjen elämänvalintojen puntaroinneista onkin havaittavissa, että seurustelevatkaan käpykyläläistyöt eivät heittäydy romanttisten tunteiden vietäviksi miten tahansa. Naistapaissena pidetty vastuurationaalisuus (ks. Näre 1992) näkyy aineistossamme erityisesti järjkelevänä vastuuna omasta tulevaisuudesta. Myöhäisen nuoruuden ja kehkeytyvän aikuisuuden elämänvaiheessa tytöt elävät keskellä monia epävarmuuksia: ammattiin valmistuvat eivät tiedä tulevista työpaikoistaan, ja ylioppilaat ovat keskellä kolmannelle koulutusasteelle hakeutumisen suunnitelmiaan. Monen kohdalla myös toisen asteen koulukaupunki on alkanut näyttää liian pieneltä asuinympäristöltä, ja lähitulevaisuudessa siintää jo seuraava siirto elämän shakkilaudalla. Yhtäältä tämä mentaliteetti on tulkittavissa osaksi

nuoruuteen normatiivisesti liitettyjä muutoksia: transitoita ja niihin liittyvää yleistä epävarmuutta. Toisaalta Käpykylän tytöt ovat kasvaneet sisään muuttamisen välttämättömyyteen elämäkulussaan ja ovat herkkiä tunnistamaan romanttisiin suhteisiin liittyvän haavoittuvuuden mahdollisuuden, suhtautuvat siihen analyttisesti ja tuovat tämän asenteen osaksi omien seurustelukäytäntöjensä kuvailua (myös Näre 2005). Suhteissa on oltava tunteissaan varovainen ja tehtävä eksplisiittisiä sopimuksia väliaikaisuuksista, vapauksista tai rajoituksista. Näissä suhtautumisissa seurustelun aloittamisen tarkastelu kytkeytyy myös pohdintoihin oman autonomian säilyttämisestä suhteessa erilaisiin tulevaisuusvisioihin (myös Hoikkala 2019).

Ei myö virallisesti seurustella [koska tyttö aikoo opiskelemaan Etelä-Suomeen], tapailaan mut ku ei miun mielestä niinku oo mitenkään välttämätöntä et määritellään sitä juttua. Et kuhan viihtyy toisen kanssa [...] kyllä myöki ollaan sovittu et ei myö niinku tapailla muita. [...] No en nyt sanos että tässä vaiheessa vielä rakastunu. (Tyttö, haastattelu.)

Tutkimuksessamme on mukana yksi sekä koko artikkelimme kysymyksenasettelua että romanttisen rakkauden ideologiaa ja rakkauden suotavia ilmaisutapoja eksplisiittisesti kritisoiva ja satunnaissuhteisiin pyrkivä tyttö: ”[nauraen] kun miun asenne tähän [deitailuun] on ylipäättään aina semmonen ku ’turhaa paskaa’ [nauraa]. Mie en jaksaa säätää ihmisten kanssa ku se turha draamaa ja kaikkee semmosta.” Yhtäältä tämän kulttuurista tunne- ja toimintanormistoa kritisoivan asenteen voi tulkita kokemukseksi tyttöjen oikeudesta etsiä nautintoa ja siitä, kuinka uusi elämä kauempana kotinurkilta voi mahdollistaa sen. Toisaalta sen voi nähdä myös reaktioksi emotionaalisten riskien tunnistamiseen, jolloin on viisasta vältellä ”liian vakavia” ja tunnepitoisia romanttisia suhteita sekä kieltyä konventionaalisesta tyttöromantiikasta.

Vaikka nuoria naisia tänään jo rohkaistaankin seksuaaliseen vapauteen ja itsenäisyyteen, käytännössä heteroseksuaalisuuden ja sovinnaisen feminiinisuuden implisiittisesti institutionaalistuneet säännöt ovat kuitenkin vaikeita vastustajia (Aapola ym. 2005, 148–149) ja noudattelevat Marjo Laukkasen (2007, 210; vrt. Kuortti & Jähi 2009, 244) rationaaliseksi seksuaalisuudeksi kutsumaa sukupuolittunutta normatiivisuutta. Käpykylän moraali-ilmastossa kasvanut romantiikan konventioita monin tavoin haastava tyttö voi-kin kriittisyydessään ja kyseenalaistamisessaan päätyä arkisille törmäyskursseille esimerkiksi teeman tiimoilta käytävissä kotikeskusteluissa:

Se [isä] ei tunnista minua lapsekseen, jos minä olen, siis jos seurustelen jonku tummaiheen tai naisen kanssa [...] sanoji ihan tosissaan [...] äiti on pahoillaan, että 'onko ihan pakko tuoda esille ne uudestaani', varsinkin kun se on kännissä, niin se jaksaa jauhata siitä että jos mie en mahu siihen tiettyyn pieneen muottiin. (Tyttö, haastattelu.)

Päätellen ja pohtien

Vaikka romanttisten suhteiden ja seurustelun käytännöt ovat muuttuneet paljonkin sukupolvien limittyessä toisiinsa (Hoikkala 2019), romanttiset tunteet ja niiden vastavuoroisuus määrittävät edelleen itsestään selviksi, normatiivisiksi ja luonnollistetuiksi onnellisen nuoruuden osatekijöiksi (esim. Laukkanen 2007; Tormulainen 2012). Etsiessämme teinikäisten seurustelu- ja rakkaussuhteita käsittelevää nuorten omista kokemuksista ponnistavaa tutkimusta havaitsimme sitä kuitenkin olevan sangen vähän. Kenties seurusteluaiheeseen tarttuminen on ollut hankalaa siihen kiinnittyvien yksityisyysnormistojen ja aikuispelkojen vuoksi: aikuisen on hankala kysyä ja nuoren vaikea kertoa asiasta, johon liittyy erilaisia moraali- virittyneiden rajojen ylittämisen potentiaaleja: erityisesti sukupuolielämän aloittamisen ja sen

seurausten kysymyksiä. Hiljaisuus tai varovaisuus seurusteluun liittyvien asioiden ympärillä tuottaa kuitenkin helposti vain dikotomista asetelmaa, jossa ahtaisiin vaakakuppeihin asetetaan yhtäältä seksuaalinen vapautuminen ja nautinto ja toisaalta seurusteluun liitetty vaara ja aikuissuojelu (ks. Renold & Ringrose 2013, 248–249).

Keskustelut haastattelemiemme tyttöjen kanssa ovat saaneet meidät vakuuttuneiksi siitä, että tätä intiiminä ja sensitiivisenäkin pidettyä aihetta on syytä tutkia empiirisesti ja nuorten itsensä kokemuksia kunnioittaen. Romantiikan ja seurustelun liian arkana aiheena pitäminen on omiaan tuottamaan tiettyä ”paremmin tietämistä” ja huolipuheen ylilatautumista asiassa, johon nuoret itse saattavat suhtautua varsin realistisesti ja rennosti. Tässäkään analyysissä rakkaus ja romanttinen seurustelu eivät tule esiin minään hallitsemattomina tai kaiken muun ylittävänä tunneasioina, vaan haastattelemamme tytöt puntaroivat niitä suhteessa laajempiin elämäntilanteiksi, joissa mukana ovat myös harkitut tulevaisuudensuunnitelmat, arjen maantiede ja asuinympäristö.

Asuinympäristö ja nuoruus kietoutuvat toisiinsa fyysisesti, symbolisesti ja sosiokulttuurisesti (Käyhkö ym. 2019). Seurustelusuhdeten ja -kulttuurin luomisen tilat ja mahdollisuudet ovat hyvin erilaisia väkirikkaissa kaupungeissa kuin vähäväkisissä ja niukkojen liikenneyhteyksien syrjäkylissä. Vähäväkiset syrjäseudut ovat kuitenkin omassa erityisyydessään huomiolarvoisia tutkimuskatseiden kohteita: nuoria on vähän, tapaamispaikkoja ei ole tai niihin ei pääse, ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvien on hyvin vaikea löytää kumppania tai ylipäänsä tuoda toiveitaan julki (ks. myös Taavetti 2016). Käpykylässäkin tyttöjen ikäisiä nuoria on ollut vain jokunen, eikä heissä ole nähty seurustelutoiveita herättävää potentiaalia. Romanttinen seurustelu oman kylän asukkaan kanssa voisi myös olla elämäkulullinen ansa: erityisesti

tyttöjen tuttavapiiriin kuuluvien käpykyläläis-poikien tulevaisuudenvisioniin mahtuvat myös asuminen ja työskentely kotikylässä, mutta tytöille itselleen ajatus tällaisesta tulevaisuudesta on mahdollon.

Tyttöjen haluttomuudessa seurustella oman kylän poikien kanssa ei olekaan kyse vain heidän määrittämisestään vääranlaisiksi, vaan asennoituminen heijastelee laajempaa syrjäisten kylien sukupuolimaaisemaa ja -liikettä. Käpykylä sosialisaatioympäristönä kasvattaa tyttöjä viimeistään heidän yläkouluvuosinaan symboliseen ja konkreettiseen irtiottoon mentaalisesti ahtaaksi käyvistä kotipaikasta (Käyhkö 2017; Käyhkö ym. 2019). Opintojen aloittaminen kaupunkiympäristössä on merkinnyt tytöille henkilökohtaisia elämänuudistuksia, mutta heidän valintansa voi nähdä myös osana kansainvälisestäkin havaittua ja jo kauan jatkunutta ”selektiivistä liikettä” (Dahlström 1996), jossa syrjäiset asuinseudut ovat tyhjentyneet ja tyhjentyvät edelleen nuorista naisista.

Muutto Käpykylästä on tytöille monisyinen elämäntavoite, johon kiteytyy sekä suunnitelmia kouluttautumisesta, mielekkäystä työstä ja valintojen täyttämästä vapaa-ajasta että kokemuksia lapsuuden kotipaikan syrjäisyydestä ja sosiokulttuurisesta ahtaudesta. Haastattelemiemme tyttöjen puheissa paikkakunta stigmatisoi asujansa; vain ne jäävät, joilla ei ole rohkeutta lähteä. Romantiikasta ja seurustelusta puhuminen kiinnittyy näin osaksi myös paikallista kulttuurista lähtemisen ja jäämisen problematiikkaa. Toiselta asteelta valmistumisen jälkeen monen tytön mieli katsoo jo koulukaupunkiakin kauemmaksi ja pidempiin irtiottoihin: paikkoihin, tekemisiin ja ihmisiin, joista ei vielä voi tietää mitään. Paluu Käpykylään ei ole osa heidän tulevaisuudensuunnitelmiaan, ja jos niin kävisi, että jostain syystä kuitenkin rakastuisi kotikylän asukkaaseen, pois lähdettäisiin yhdessä.

Viitteet

- 1 <https://www.nuorisotutkimusseura.fi/hankeet/nuoret-ajassa>
- 2 Käpykylässä aineistoja ovat kansamme osittain koonneet VTT Sinikka Aapola-Kari ja YTM Ville Pöysä.

Lähteet

- Aaltonen, Sanna (2011) Tytöt ja maine. Teoksessa Karoliina Ojanen & Heta Mulari & Sanna Aaltonen (toim.) *Entäs tytöt. Johdatus tyttötytökimukseen*. Tampere: Vastapaino, 269–304.
- Aapola, Sinikka & Gonick, Marnina & Harris, Anita (2005) *Young Femininity. Girlhood, Power and Social Change*. Houndmills: Palgrave Macmillan.
- Allen, Kim (2016) Top Girls Navigating Austere Times: Interrogating Youth Transitions since the ‘Crises’. *Journal of Youth Studies* 19 (6), 805–820.
- Alston, Margaret (2004) “You Don’t Want to Be a Check-out Chick All your Life”. The Out-migration of Young People from Australia’s Small Rural Towns. *Australian Journal of Social Issues* 39 (3), 299–313.
- Anttila, Anna (2002) Varhaisnuorten romanttinen seurustelu. Teoksessa Tapio Kuure & Mika Vuori & Mika Gissler (toim.) *Viattomuudesta vimmaan. Lapsuudesta nuoruuteen –siirtymävaiheen tarkastelua. Nuorten elinolot -vuosikirja*. Helsinki: Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus, Stakes & Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura & Nuorisosiain neuvottelukunta Nuora, 66–71.
- Anttila, Anna (2009) *Leikin asia. Näkökulmia varhaisnuorten romanttiseen seurustelukulttuuriin*. Helsinki: Yliopistopaino.
- Anttila, Anna & Ojanen, Karoliina & Saarikoski, Helena & Timonen, Senni (2011) Tyttöjen juttuja. Tyttökulttuurin monimuotoiset tilat. Teoksessa Karoliina Ojanen & Heta Mulari & Sanna Aaltonen (toim.) *Entäs tytöt. Johdatus tyttötytökimukseen*. Tampere: Vastapaino, 135–172.
- Armila, Päivi & Halonen, Terhi & Käyhkö, Mari (toim.) (2016) *Reunamerkitöjä Hylkysyrjästä. Nuorten elämänraameja ja tulevaisuudenkuvia harvaan-asutulla maaseudulla*. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisu 178.
- Butler, Judith (2006) *Hankala sukupuoli*. Helsinki: Gaudeamus.
- Cairns, Kate (2014) Both here and elsewhere: Rural Girls’ Contradictory Visions of the Future. *Gender and Education* 26 (5), 477–489.

- Dahlström, Margareta (1996) Young Women in a Male Periphery – Experiences from the Scandinavian North. *Journal of Rural Studies* 12 (3), 259–271.
- Donkersloot, Rachel (2012) Gendered and Generational Experiences of Place and Power in the Rural Irish Landscape. *Gender, Place & Culture* 19 (5), 578–599.
- Driscoll, Catherine (2016) Nowhere to Go, Nothing to Do. Teoksessa Claudia Mitchell & Carrie Rentschler (toim.) *Girlhood and the Politics of Place*. New York: Berghahn Books, 51–67.
- Dunkley, Cheryl Morse (2004) Risky Geographies: Teens, Gender, and Rural Landscape in North America. *Gender, Place & Culture* 11 (4), 559–579.
- Farrugia, David (2014) Towards a Spatialized Youth Sociology: The Rural and the Urban in Times of Change. *Journal of Youth Studies* 17 (3), 293–307.
- Farrugia, David (2016) The Mobility Imperative for Rural Youth: The Structural, Symbolic and Non-representational Dimensions of Rural Youth Mobilities. *Journal of Youth Studies* 19 (6), 836–851.
- Fornäs, Johan & Bolin, Görän (1995) (toim.) *Youth Culture in Late Modernity*. UK: SAGE Publications Ltd.
- Gadamer, Hans-Georg (2004) *Hermeneutiikka. Ymmärtäminen tieteissä ja filosofiasa*. Tampere: Vastapaino.
- Giddens, Anthony (1992) *The Transformation of Intimacy. Sexuality, Love & Eroticism in Modern Societies*. Cambridge: Polity Press.
- Glendinning, Anthony & Nuttall, Mark & Hendry, Leo & Kloep, Marion & Wood, Sheila (2003) Rural Communities and Well-Being: A Good Place to Grow Up? *The Sociological Review* 51 (1), 129–156.
- Haugen, Marit S. & Villa, Mariann (2006) Rural Idylls or Boring Places? Teoksessa Bettina Bock & Sally Shortall (toim.) *Rural Gender Relations: Issues and Case Studies*. Oxfordshire: CABI International, 181–195.
- Helander, Reetta (2002) Somalitytöt kahden kulttuurin välissä. Teoksessa Sanna Aaltonen & Päivi Honkatukia (toim.) *Tulkintoja työstä*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 104–128.
- Heller, Agnes (1995) Yhteiskuntatieteiden hermeneuttisesta metodista yhteiskuntatieteiden hermeneutiikkaan. *niin & näin* 3/1995, 13–23.
- Hoikkala, Tommi (1996) Tukkimiestarzanin pojanpoika. Teoksessa Leena Suurpää & Pia Aaltojärvi (toim.) *Näin nuoret. Näkökulmia nuoruuden kulttuureihin*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 285–301.
- Hoikkala, Ilona (2019) ”Yhtäkkiä päässä pyöri vain POJAT”. *Ensimmäinen rakastuminen 1900-luvun sukupolvien nuoruuskokemuksen ja suomalaisen tunnehistorian tuottajina*. Talous ja sosiaalihu-
- torian pro gradu -tutkielma. Helsinki: Helsingin yliopisto.
- Holford, Naomi & Renold, Emma & Huuki, Tuija (2016) What (else) can a kiss do? Theorizing the power plays in young children’s sexual cultures. *Sexualities* 16 (5–6), 710–729.
- Huuki, Tuija (2016) Pinoa, pusua ja puserrusta: Vallan sukupuolistuneet virtaukset lasten leikeissä. *Sukupuolentutkimus* 29 (3), 11–24.
- Isotalo, Anu (2015) *Mistä on hyvät tytöt tehty? Somalitytöt ja maineen merkitykset*. Turku: Turun yliopisto.
- Kaarakainen, Meri-Tuulia & Saikkonen, Loretta (2019) Pelaamisen ja sosiaalisuuden ympärille muodostuvat kolmannet tilat. *Nuorisotutkimus* 37 (1), 20–37.
- Ketokivi, Kaisa (2005) Aikuistumisen ja perheen perustamisen ristiriidat pidentyneessä nuoruudessa. Teoksessa Sinikka Aapola & Kaisa Ketokivi (toim.) *Polkuja ja poikkeamia. Aikuisuutta etsimässä*. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 56, 100–137.
- Kiilakoski, Tomi (2016) *”I am Fire but my Environment is the Lighter”*. *Study on Localities, Mobilities and Youth Engagements in the Barents Region*. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 179.
- Korkiamäki, Riikka & Ellonen, Noora (2010) Ikätoverisuhteet sosiaalisina resursseina yläkouluikässä. *Nuorisotutkimus* 28 (3), 18–35.
- Kulmalainen, Taru (2015) *Tyttöjen kaverisuosio. Etnografinen tutkimus yläkoulun epävirallisista järjestyksistä*. Joensuu: Itä-Suomen yliopisto.
- Kuortti, Marjo & Jähi, Rita (2009) Riskillä vai ilman? Tutkimus tyttöjen seksikäyttäytymisen valinnoista ja niihin liittyvistä arvoista. *Sosiaalilääketieteellinen Aikakauslehti* 46 (4), 244–257.
- Käyhkö, Mari (2017) ”Vähän niinku metän keskellä ja silleen.” Syrjäseutu, yläkouluikäiset tytöt ja tutuksi eletty paikka. *Sukupuolentutkimus* 30 (3), 7–23.
- Käyhkö, Mari & Pöysä, Ville & Armila, Päivi (2019) ”Jos mie en mahu siihen tiettyyn pieneen muottiin”. *Sukupuolentutkimus* 32 (3), 57–61.
- Laukkanen, Marjo (2007) *Sähköinen seksuaalisuus. Tutkimus tyttöydestä nettikeskusteluissa*. Rovaniemi: Lapin yliopisto.
- Leyshon, Michael (2008) The Betweenness of Being a Rural Youth: Inclusive and Exclusive Lifestyles. *Social & Cultural Geography* 9 (1), 1–26.
- Lipponen, Ulla (1992) Ruusu ja rikkaruoho. Rakkaus tyttöjen runovihkoperinteessä. Teoksessa Sari Näre & Jaana Lähteenmaa (toim.) *Letit liehuamaan. Tyttökulttuuri murroksessa*. Helsinki: Suomen Kirjallisuuden Seura, 114–134.

- Lyytinen, Suvi (2013) Sukupuoli liikkeessä. Miesjärjestöjen tasa-arvopuheissa rakentuvat sukupuolen merkitykset. *Naistutkimus* 26 (3), 5–16.
- Lähteenmaa, Jaana (2006) Kotipaikka maaseudulla. Nuorten näkökulmia idästä, lännestä ja etelästä. Teoksessa Terhi-Anna Wilska & Jaana Lähteenmaa (toim.) *Kultainen nuoruus*. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, verkkojulkaisu, 56–72.
- Mead, Georg Herbert (1934) *Mind, Self and Society*. Chicago: University of Chicago Press.
- Myllyniemi, Sami (2009) *Aika vapaalla. Nuorten vapaa-aikatutkimus 2009*. Helsinki: Nuorisoasiain neuvottelukunta, julkaisuja 40 & Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 92.
- Mäenpää, Elina (2015) *Socio-economic homogamy and its effects on the stability of cohabiting unions*. Helsinki: Väestöliitto.
- Määttä, Mirja & Tolonen, Tarja (2011) (toim.) *Annettu, otettu, itse tehty. Nuorten vapaa-aika tänään*. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 112.
- Nuoret ajassa -hanke (2015–2025) <https://www.nuorisotutkimusseura.fi/hankeet/nuoret-ajassa>. (Viitattu 25.8.2019.)
- Näre, Sari (1992) Liisa Älä! Älä! -maassa. Tyttöjen autonomian säätely. Teoksessa Sari Näre & Jaana Lähteenmaa (toim.) *Letit liehumaan. Tyttökulttuuri murroksessa*. Helsinki: Suomen Kirjallisuuden Seura, 25–36.
- Näre, Sari (2005) *Styylaten ja pettään. Luottamuksen ongelma ja postindividualismi nuorten sukupuoli-kulttuurissa*. Helsinki: Yliopistopaino & Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 49.
- Perttula, Juha (1995) *Kokemus psykologisena tutkimuskohteena. Johdatus fenomenologiseen psykologiaan*. Tampere: Suomen fenomenologinen instituutti.
- Renold, Emma & Ringrose, Jessica (2013) Feminisms re-figuring ‘sexualisation’, sexuality and ‘the girl’. *Feminist Theory* 14 (3), 247–254.
- Rentschler, Carrie & Mitchell, Claudia (2016) Introduction. The Significance of Place in Girlhood Studies. Teoksessa Claudia Mitchell & Carrie Rentschler (toim.) *Girlhood and the Politics of Place*. New York: Berghahn Books, 1–15.
- Ringrose, Jessica (2013) *Postfeminist Education? Girls and the sexual politics of schooling*. London: Routledge.
- Rye, Johan Fredrik (2006) Rural Youths’ Images of the Rural. *Journal of Rural Studies* 22 (4), 409–421.
- Rysst, Mari (2010) Girls, Bodies and Romance in a Light of a Presumed Sexualisation of Childhood. *Girlhood Studies* 3 (2), 69–88.
- Saarikoski, Helena (2001) *Mistä on huonot tytöt tehty?* Helsinki: Tammi.
- Taavetti, Riikka (2016) Tärkeintä on lähteminen. Muuttamisen merkitykset sateenkaarinuorten elämässä ja aikuistumisessa. Teoksessa Antti Kivijärvi & Marja Peltola (toim.) *Lapset ja nuoret muuttoliikkeessä. Nuorten elinolot -vuosikirja 2016*. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 185, 135–147.
- Thomson, Rachel (2009) *Unfolding Lives: Youth, Gender and Change*. Bristol: Policy Press.
- Tolonen, Tarja (2001) *Nuorten kulttuurit koulussa. Ääni, tila ja sukupuolten arkiset järjestykset*. Helsinki: Gaudeamus.
- Tolonen, Tarja & Aapola-Kari, Sinikka & Lahtinen, Jenni & Wrede-Jäntti, Matilda (2018) Miten kaupungista tulee oma? Kaupunkipääoma ja nuorten eriytyneet suhteet kaupunkitilaan. *Nuorisotutkimus* 36 (3), 57–75.
- Tormulainen, Aino (2012) Seksuaalisuuden käsitteily Demi-lehdessä: Ihastumista, rakastumista ja heterouden horjuttamista. *Nuorisotutkimus* 30 (3), 25–38.
- Tormulainen, Aino (2018) *Tyttöenergialla kasvaneet. Postfeministisen populaarikulttuuri-ilmion yhdessä muistellut merkitykset*. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura.
- Tuhkunen, Anne (2002) Ideal Life and Proud Feelings in the North. *Young* 10 (3–4), 42–58.
- Tuuva-Hongisto, Sari & Pöysä, Ville & Armila, Päivi (2016) *Syrjäkylän nuoret – unohtetut kansalaiset?* Helsinki: KAKS - Kunnallisanalann kehittämisyhtiö.
- Vaaranen, Heli (2006) Kevytsuhde nuorten aikuisten parisuhteen muotona. *Nuorisotutkimus* 24 (4), 18–32.
- Vaaranen, Heli (2007) *Parisuhdepelapeli. Nuorten aikuisten parisuhteet*. Helsinki: Kirjapaja.
- Walkerline, Valerie & Lucey, Helen & Melody, June (2001) *Growing Up Girl. Psychosocial Explorations of Gender and Class*. New York: New York University Press.
- Wrede-Jäntti, Matilda (2019) Tutkijan suhde nuoreen tutkittavaan kasvokkain toteutetussa laadullisessa pitkittäistutkimuksessa. Teoksessa Niina Rutanen & Kaisa Vehkalahti (toim.) *Tutkimuseettisestä sääntelystä elettyyn kohtaamiseen. Lasten ja nuorten tutkimuksen etiikka II*. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 218, 155–172.
- Ysilöva, Katja (2000) Sukupuolittuva ruumis. Fysiologiset muutokset ja itsesuhde nuorille suunnatuissa seksuaalivalistusoppaissa. *Nuorisotutkimus* 18 (4), 36–47.